

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 4.50
Pol leta 2.30
Četrt leta 1.20

Pri oznanilih in ravno tako pri „poslovnicah“ se plačuje za navadno tiskopisno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat

Za večerke po prostom in pri oznanilih vsak pot 50 kr. za kolek.

SOČA

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternolliju in Soharju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belvedere 179“ in „Via della caserma 60“

Naročnina in dopisi naj se blago voljno pošiljajo uredniku: Viktorju Dolencu v Gorici, Con. del Cristo 186 blizu živinskega trga, kder se nahaja tudi upravnistvo. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri urednistvu.

Naš cesar na Ruskem.

Veseli smo tega popotovanja, ker sta ruski car in narod našega cesarja svojega gosta priljudno, celo navdušeno sprejela, najhujši dokaz nam je o tem vse rusko časnikiarstvo. Res je sicer, da niso tam časniki svobodni, ker pazi na Ruskem vlada na vsako tiskovino, toda vladni pregledalec more le zabraniti kaj njemu nevsedečnega, pa ne more ukazati izvanredne priljudnosti. To se da storiti samo pri časnikih, ki jih vlada sama vzdržuje ali saj podpira, od teh se zve, kaj vlada misli, in takih ima vsaka, kakor jih mora imeti vsaka stranka, ki hoče kaj veljati. Taka zločnost pa je nepričakovana tam više, ker so razmere od boja v Krimiji leta 1855. prav napete bile mej Avstrijo in Rusijo. Toda stara zgodovina ima vedno več bli manje upliva v sedajnost. Ta pa nam pripoveduje, da ste obe državi živele vedel kot dobra sosed. Najhujši sovražnik je obema bil Turek, soper katerega ste obe deželi hkrabro in slavno bojevali se, in naš cesar Jožef II. pa Katarina II. sta celó boj super Turka dogovorila, ter ga porazumljena bojevala. Avstrija, to je zveza avstrijskih narodov se je mnogokrat borila s svojimi drugimi sosedi, kar je navadno pri narodih, kakor v privatnem življenju; s Rusijo pa le dvakrat in za prav kratek čas o dobi Napoleonskih 1. j. Aleksander I. se je s Francozi zvezal soper nas, ker ga je Napoleon I. znal pregovoriti; in po tem je napovedala Avstrija boj Rusiji, ker tako prisiljena od tega zmagala njenega. O! kar je pa vsa Evropa danj planila, pokončala bojnega velkana, zopet je poprejšni starodavni mir vladal mej obema državama. Zakaj neki ne bi bil, saj so vladne koristi absolutizma to čudno podpirate in materijalni interesi niso mu nasprotni. Leta 1819. je Rusija celo na pomoč skočila naši državi proti Madjarom tako naprošena.

Toda po zmagi pri Vilagožu je ruski vojskovodja, stari Paškevič, nekaj netaktnih besed javno izrekel, kar je našo armado in najviše kroge hudo razžalilo. Zato, in ker so se vsi bali, da Rusija Carigrad vzame, sklenili so na Dunaji leta 1856, ko je Rusija pogubni boj Turku napovedala, neutralnosti se odpovedati, in

pomagati ru-kim sovražnikom, s tem, da je naša vojska v Valahijo se podala. Bojišče je postala ruska Krimija, in Rusija je morala nečastni mir skleniti. Od tega časa jo vladalo hudo mrzenje mej obema državama, in odsihmal se Rusija sprijaznuje s Prusijo v svojo veliko korist. Le kot zaveznica Prusije je se smelo besedo mogla razbiti, ko je vsa Evropa zamaknena in strmeča gledala veličanski boj mej Francozi in Nemci, nečastno pogodbo skleneno v Parizu po nezgodi v Krimiji. Rana je zaceljena, in toliko laže se Rusija zopet spravi z našo državo, katera potrebuje zaveznika, Avstrija je oslabela in osamela od leta 1866 sem, ne samo zastran nesreče pri Kraljevem gradu, temveč zastran svoje napene notranje politike, in nevarnost proti. Naj nemški cesar, Bismark in Moltke zagotovljata, da so miroljubni, kolikor jim drago, tudi Rusijo, gotovo ruski narod tega naj prepričan, dokaz je nova tam upeljana vojaška postava ob občni vojaški dolžnosti. Se manje smo prepričani Avstrijanci, zatoraj bi bil dober zaveznik, saj je dober sosed koristen, celo potrebniji ko denar.

Rusija nij tista surova, barbarska dežela, kakor so jo nemški dunajski listi popisavali in provali (Bismark jo je cenil, in ne v svojo škodo); ampak osvobodivša svoje kmete in obudivša narodni duh neizmerno je napredovala na gmočnem in duševnem polju, zlasti o časi krimijske vojske. In tega napredovanja se naš cesar zdaj prepričava. Nesreča jej je bila v spoznanje samega sebe, zato pa naposled v blagor, kakor vsakemu previdnemu človeku. Vrh tega so Avstrijani v večini Slovani, evo tedaj naravno vez mej obema državama, vrhu vsega bi bila Rusija obsiren trg naši obrtni in trgovini.

Edina zavira, zdi se, je turško prašanje, to starodavno prokletstvo Evropi, posebuo Slovanom. Da bi bila Avstrija vedno nadaljevala tisto politiko, katera je gnala v boj princa Evgena, poznej Lavdona in še kasneje Jožefa II., bogme vse drugače bi se bile okolnosti zasukale. Mogočni in ljubljani pokrovitelj ubogih narodov, ki jih teži turški jarem, bi bila Avstrija, a ne Rusija, in prej ko ne vzhodno prašanje bi bilo uže davno rešeno.

Zdaj pa obstoji še velika ta nadloga, pa edino

varna in pravična rešitev je ta, da se Orijent pusti tamošnjim narodom, naj se osvobodijo sami, in pot em naj se zednijo v federirano državo. Ako je volkaneska Rusija prepričana, da so prevelike države kmalu propale in da morajo razpasti, pustila bo ondašnjim kristjanom njih domovino. Le tako bi se odstranila tista vsem škodljiva zavistnost mej evropskimi državami. Nadejati se je vendar le, da zmaga pravica in zdrava politika.

Dobro znamenje je, in vsakako nam mora drago biti da se je naš vladar na tako pot podal, da ga je tamošnji dvor kaj veličansko sprejel pozabivši poprejšne nevsedečnosti. Veseli nas Slovane, da so mnogobrojni ruski polki v paradi pozdravili našega cesarja z gromovitimi slovanskimi klici: „Zdravje želajem“. Všečno nam je, da je vso rusko časnikiarstvo, torej glas vsega naroda, tega obiskovanja kaj zadovoljno. Brez dvoma uslužimo našim bralcem, če ponatisnemo, kar piše o tem G o l o s (glas), ruski list, ki je bil do zdaj Avstriji zelo neprijatelj.

Po dolgi razpravi poprejšnih prijateljskih razmer pravi: „V vsem, kar so avstrijski Slovani na političnem in slovstvenem polju delali, naj je bilo to prav naravno in postavno, videla je na Dunaju gospodujoča stranka upliv neke iz Ruskega v Avstrijo segajoče intrigo. Vsaki ruski potnik, vsaka ruska kajiga, vsaka silka iz Ruskega, poslana kakor pravoslavni cerkvi v Avstriji, vse to je bilo v očeh avstrijskih Nemcev nevarno politično šuntanje in najmanje uže pol prekucije.“

Prav tako se je rusko časnikiarstvo Poljakom nasprotno vedlo, zapeljano od dunajskih časnikov. Če je Avstrija le kaj dobrega dovolila Poljakom v Galiciji, če je bil kak Poljak imenovan namestnik itd., vse to je pa naše časnikiarstvo razkačilo, tako da so povsod uže videli plamen revolucije segajoč iz Galicije v Varšavo.

Nu, danes so se vsi ti predsodki za mnogo časa, če ne za vselej, odstranili. Tudi se nam zdi, da je prijateljska zveza mej Rusko in Avstrijo boljše poročstvo, da se mir vdri, kakor vse druge zveze. Avstrija sme zdaj, prosta vseh bojavnosti, mirno nadaljevati v svoji notranji organizaciji. Tudi bo Avstrija, nam pri-

LISTEK.

Neusmiljeni sovrag.

(Povest iz francosko-pruske vojske, posl. Dav. Hostnik.)

III.

Nekaj mladih vaščanov je moralo zopet k armadi. Postava je tako terjala. Drugim pa so poslali iz najbližjega mesta orožja vsakojake vrste. Star vojak jih je učil, kako se rabi. A nihče ga nij tako dobro razumel, kakor Bernadin. Malo dnij je minulo, pa je znal streljati, kakor rojea lovec. Govoril je še manje, kakor sicer; globoka žalost se ga je bila polastila.

— Ti si oženjen, je dejal stari vojak, ti imaš staro mater, soprogo, otroka; vse te moraš živiti ter je varovati, in če le komu ne bo treba v vojsko, tebi ne bo treba. Toda tak krepak možak, kakor si ti, bi moral sam iti nad oholega Prusa. Vsakdo te graja, da nisi šel sam k dobrovoljcem.

— Idem, kadar pride vrsta na-me, odgovori mirno Bernadin.

Bernadin nij hotel, da bi se njegovo rodovitno polje spremenilo v ledino, on nij hotel svoje soprogo prepustiti obupnosti, svoje babice zapustiti, ko je bila uže na kraji groba. Domoljubi; ki so vpili zoper cesarstvo, so ga grajali, ter se mu posmehovali. Toda on jih je gledal naravnost v oči, ter jim ničesa nij odgovoril, nego šel na svoje vsakdanje delo.

— Kadar ga bodo hoteli, je večkrat rekla Reine-Alix, stori gotovo svojo dolžnost.

Do konca je Bernadin ostal pri svojem ognjišču. Delal je za svojo družino in za uboge, zapuščenane matere, ki niso moge niti polja obdelavati, niti ostale živine oskrbovati.

Jeseni je vas stoprv vedela, kaj se godi: ubežne družine, ki so pribežale iz požganih mest in daljnjih vasj, razglesi vlate, ki so se iznova povsodi nabili, natančneje, a žalostne novice, vse to je zapored pričalo vaškim prebivalcem o žalostni resnici, da vojska divja po Francoskem. A ipak jih to še nij bog vé kako skrbelo. Daljava, ki se je njim nedosegljiva zdelala, jih je še lučala od prevratov, katerih doslednostij niso znali ceniti. A imeli so vendar nekako stiskajoče predčutke. Uže so jim pobrali konje in goveda, odpeljali jim vse boljše vozove. Skoraj vse so morali dati za vojsko; a dali so vse domovini, in to jih je še tolažilo. Toda večeri niji bili več tako živahni. Po tratah je bilo vse mirno. Še so prišli zvečer k znamenju zunaj vasi, a komaj da so si upali govoriti drug z drugim; bali so se, da bi jih kak ogleduh ne slišal.

— Tako isto je bilo tudi, ko sem bila jaz mlada! reče Reine-Alix, in strese jo groza pred neznanim sovražnikom, pred revo brez mere in brez imena, ki je miroljubni vasi vsak trenotek žugala.

Res da je bilo v vasi še vse mirno, a ljudje so vedeli, da jih grmenje topov nenadoma splaši iz spanja, da bo nenadoma začel teči požar po vjohovem polju. Govorjenje o tem se jim je zdelo, kakor strašne sanje, katerih se pa ipak niso mogli iznebiti.

November pride.

— Nocoj je pa mrzlo, Bernadin, prinesi drv! deje Reine-Alix svojemu unuku.

Drv v tem kraji pač nij manjkalo. Bernadin gré,

da izpolni babičino željo. Domov prišedši mane surovo maslo namestu svoje soproge. V tem obupa polnem času je bilo za vsako delo ročen.

Dete je spalo tik ognja, smehljaem na ustnih. Marjeta je predla. Reine-Alix je vzdignila zdaj pa zdaj oči od svojega pletkanja ter pogledala na zibel. Okna so bili zaprti, Naenkrat se zasliši zunaj velik krik, krik obupne množice.

Bernadin skoči pokonci, sname puško ter prime za kljuko pri vratih. Vsa vas je bila na ulici, povsodi so javkale matere z otroki na rokah. Od vztoka je proti nebu rastla rdečkasta svitloba. Veter je prinašal zamolke glasove.

— Kaj pa je vendar? upraša mladi mož.

— Prusi gredo proti nam, odgovoré vsi. Ona-le luč tam dol kaže, da mesto gori.

Po tem nastane molk, ki je bil bolj strašan, nego stokanje. Reine-Alix pride iz hiše.

— Ako uže moramo umreti, umrijmo tukaj reče potihoma in resnobno.

Bernadin je prime za roko, katero ji poljubi. Ta odgovor ji je zadostoval.

Marjeta pride k družbi, stiskaje si sina k srcu. — Kaj pa nam morejo storiti? upraša, a pri tem jej zgine živahna barva z lica.

Bernadin se nasmehlja, kakor bi hotel pokazati, da je enakih mislij z njo. Jaz ne vem ničesa; toda bodi sigurna, žensk in otrok gotovo Prusi ne davijo.

— O jih jih, reče nekto izmej množice, boste uže videli.

Nihče ne odgovori ničesa. Ulica je bila temna. V daljavi je krvavi žar vedno rastle, žalostno vpitje, kakor tuljenje gladnih volkov, se je čedilje natančneje

pateljica, nehala sumičiti narodni raj svojih (Slov-
nov, kakor da bi bile te težnje, te želje le nasledki
zunajnega podpiranja. Priznava bo njene potrebe
in pravične tirjatve in po mogočnosti, tudi jim zado-
stovala, to je zdaj najverjetno. Lepo je začela uže
s tem, da je razmere na Hrvaškem vredila. Znotraj
okrepčans, za hitrom zavarovana bo Avstrija, če bo
le hotela, zopet lepo stališče imela v Evropi. Z Rusijo
zavezana nijma se Avstrija dandenes več bati novega
Solferina ali nove Sadove, kajti nihče se ne bo drznil
napadati zopet močue Avstrije s takim zaveznikom;
zatorej nij noben vladar, ki je v Petrograd prišel, v
nas izbudil in utrdil take nade, da se bo mir vzdrže-
val, in nobeden nij v nas obudil tako veselih občutkov,
kakor je prihod cesarja Franca Jožefa v Petrograd.

Nu to so srčne besede, a mi želimo, da bi se vse
to zares in kmalu izvršilo, ali tudi z majhnim začetkom
bomo zadovoljni, da se je stvar le vpotila, dobro je.
Severnemu strcu pa naj kliče za tako gostoljubnost
vsak dober Slovenec: Zdravje želajem.

Dopisi.

V Gorici 26. februarja. [Izv. dop.] „Kedar ne
bomo imeli drugega posla, se bomo pa lučali.“ Tako
se menda sklenili Glasovi patroni, ko so ustanovili svoj
list in po tem sklepu se tudi zvesto ravna. Kedar
jim zmanjka gradiva, napolnijo si žepa s kamenjem in
je prav pobaluskno mečejo v „Sočo“. Mi jim prav iz
srca privoščimo to nedolžno zabavo; saj drugega nij
in tudi ne more biti, za kogar pozna naravo Sočev
Mladeniško-čvrsto dere naprej, kamenje čistih in pre-
častitih gospodov je ne more ni boleti ni ustaviti.

V zadnjem „Glasu“ prav dežuje kamenje na Sočo
in Sočane. A mi hočemo samo enega pobrati in si
ga nekoliko ogledati. V dopisu iz Gorice toži Glasov
modrijan: „Nove šole stanejo neizmerno denarja, za-
volj šol so se davki hudo povzeli in dalje se spravlja
nad „Sočo“ hudovaje se, da vsak pameten človek želi,
da bi se šolski stroški zmanjšali, samo ona ne, ker
nij še s tem zadovoljna, da kmet plačuje več, ko mo-
re, ampak hoče, naj vzame še na posodo, da bo šole
zidal, naj zabrede v dolgove, naj si nakoplje nepre-
nesljiva bremena.“

Častita in prečastita Glasova gospoda! dovolite
nam o tej zadevi najprej par splošnih opazek. Od kar
so v veljavo prišle nova šolske postave in uže prej
tudi, se je prav od Vaše stranke vzbujala in netila
nejevolja zoper nje, tako da je mej našim ljudstvom,
katero je prav zaradi pomanjkanja šol in potrebnega
podpuka žalihog še preveč odvisno od vsakega mogočnega
upliva prav splošna postala. A tako daleč vendar nij
segnila, da bi zahtevalo ljudstvo kar odpravo ali raz-
veljavo novih postav, ampak prosilo je samo njihovo
prenaredbo. Samo eno tako mnenje smo brali v do-
tičnih deželne odboru podanih poročilih, katero je
kar naravnost zahtevalo, „naj se šole zopet vredijo po
poprejšnjem načinu in povrne naj se cerkvi upliv, ka-
terege je prej imela.“

Mnenje pa o prenarodbah, ki naj se vvedejo v novih
šolskih postavah, je bilo strašno razcepjeno in samo v
enej stvari so se skoro vsi nasveti strinjali in sicer v
tem, da se pripusti vsaki občini skrb za
zidanje in vzdrževanje šolskih poslopij.

in čedalje bliže slišalo. To je bil strah vojske.

Mej molkom se usenkraj začuje glas stare Reine-
Alix: Bog je dober, zaupajmo vanj. — Dolgotrajen
stok ji je bil odgovor.

Celo noč ostane vsa vas na ulici; nihče si nij
upal iti spat, kajti vsak trenotek je imel sovrag pri-
hruti v vas. Tudi bežati si nijšo upali, boječi se, da
bi jih sovražnik v gozdu ne izenačil.

Pa začne neki mož vpiti: — Ali ostanemo v hi-
šah, da nas sovražnik zasmodi kakor čebele v panji?
Rašimo se!

A mirni in ponosni glas Bernadinov se zopet za-
sliši: — Kdor hoče bežati, kakor zajec pred psom,
naj stori to! Jaz pa moji ljube bodemo varovali hišo.
— In mož je bilo sram, da je kazala ženica, ki je
bila dvakrat ali trikrat stara, več poguma, nego oni.
Nihče nij več govoril od bega.

Tako je šla noč naprej. Otroci so dremali pri-
kloneni v jope svojih mater. Možje so opazovali na-
predovanje požara na nebu, na katerem nij svetila ni
ena zvezdica. Poslušali so pokanje topov. Ko dan
nastopi, se vlačijo gosta, mrzla megla po reki; na kraji,
kder bi se imelo solnce prikazati, se nij videlo druge-
ga, nego svinčenobarven odsev plamena, ali pa vrtinci
črnege dima, ki so se rinili mej temne oblake.

— Je no! deje krojač, če pridejo, bodo delali, kar
se jim bo zdelo. Mi nijmamo niti orožja, niti smod-
nika, . . . niti vojakov, . . . nobene reči, da bi se
mogli braniti.

Bernadin stisne pesti, vtane, modri oči se mu
zasveté. Stara mati ga pogleda.

— Tvoje roke so čiste, tvoja vest je lahka, ne boj
se umreti, ako bo treba.

Glavni namen naših člankov o prenarodbah šol-
skih postav je bil ta, da bi se vsled njih vnela v vseh
krogih, in posebno v merodajnih, resna razprava tega
prevažnega pranja. Mi smo posnemali svoje na-
svete sicer iz najboljših virov in deloma smo se dali
podučiti o tej zadevi po izvrstnem šolniku, kateri je
postal pravi ponos naše dežele; a pri vsem tem nijsmo
trdili in ne trdimo, da so naši nasveti najboljši in da
se imajo nespremenjeni sprejeti. Tudi nijsmo nikdar
nasvetovali niti na to merili, da bi se našemu kmetu
bremena zvišala, ampak želeli smo in želimo, da se
naše zelo zanemarjeno šolstvo izboljša in v ta namen
suo nasvetovali sredstva, po katerih bi se dalo to la-
že in ne s tolikimi žrtvami doseči.

In zdaj ad rem §. 1. deželne postave od 6.
maja 1870 št. 30. določa, da se ima javna ljudska
šola povsod ustanoviti, kder biva v enem kraju, ali več
kot eno uro naokoli raztresenih krajev, skupaj po pet-
letnem poprečnem računu najmanje 40 otrok, ki imajo
dolžnost, hoditi v šolo. — Glede na veliko pomanj-
kanje učiteljev in na krajne razmere posebno naše
gorske strani pa nij in ne bo menda nikdar mogoče,
to postavno določbo ad litteram izvršiti. Na drugi
strani je pa pomisliti, da je v naši deželi brez pri-
mere malo šol, da so bili otroci in so še deloma celo
v večjih vaseh glede poduka izročeni milosti in nemi-
losti duhovnikom, kateri se hočejo ali nečejo kaj za
mladino potruditi, pomislimo dalje, da je naše ljudstvo
neizrečeno potrebno poduka, ker se naš kmet še večji-
del trmoglavno drži izreka, podedovanega po svojem
očetu, starem očetu in dedcu: „kakor je delal moj
oče, tako bom tudi jaz; ne maram novosti.“ katero
pravilo je v sedanjem času splošnega napredka, če ne
pogovorno, pa vsaj zelo škodljivo, kolikor poljedelcu
toliko obrtaiku, in povdarjamo končno, da samo do-
ber poduk v ljudskih šolah more v tem oziru trmo-
glavost našemu kmetu omečiti in da obeta primerna
omaka našemu ljudstvu tudi v materjalnem oziru bolj-
šo prihodnost. In če vse to dobro premislimo, spo-
znali bomo za svojo dolžnost skrbeti in na to delati,
da se povsod tam šole osnujejo, koder jih še nij, pa
ih je mogoče ustanoviti.

Ali se pa to more brez žrtev doseči? Gotove ne,
ker je do zdaj samo bog iz ničesa kaj ustvarjal.
In kedo naj te žrtve doprinese? Država? Dobro bi
bilo, da bi v tem oziru našo deželo tako izdatno pod-
pirala, kakor jo je dozdaj stanovitno zanemarjala. A
kot federalisti ne moremo želeli, da bi prevzela dr-
žava skrb za naše šole v roke; to je pa gotovo, da
če bi prevzela dotična bremena, bi hotela tudi v na-
ših šolah sama gospodinja biti, in tega nečemo ni-
kakor.

Tedaj dežela? S tem predlogom bi se gotovo
strinjali vsi tisti, kateri ne vedo, od kol bi dežela de-
narje v ta namen jemala. Naj jim povemo. Stroške
za šole bi moral v tem primerjeji plačevati deželni
zalog, ali pa kak poseben zalog, ki bi se inel v ta
namen ustanoviti. Deželni zalog pa in vsak drugi za
šolske potrebe ustanovljen zalog bi moral nabirati de-
nar v založbo teh potreb po prikladih k davkom: de-
želni prikladi bi se morali primerno
povikšati. To pa uže nij nič, kaj ne da ne! Go-
tovo da ne in tem manje, ker bi šolski stroški in po-
sebnost oni za zidanje šolskih poslopij še višji postali.
Centralne oblastniije zidajo in započenjajo sploh javna
dela veliko dražje, nego je to mogoče občinam v

Bernadin se zasmije. Marjeta se stisne k njemu;
on jo nežno objame.

Mala troha ljudj, ki so bili še ostali v vasi, so
se posvetovali. Bili so to razen žensk največ starci
pa otroci. Najmdrejši izmej njih so sklenili, da naj
se zgodi, kar hoče, se jim protistavljati nij mogoče;
rekli so, da je najboljšje, da živez in orožje skrijejo,
preden zmagovalec pride.

— Ako se branimo, so dejali, smo pogubljeni. Kaj
pa hočete, da stori uboga, majhna puša proti strašan-
skemu topu? (Dalje prih.)

Črni zavoj.

(Poleg Puškina složil Bogdan Trnovec.)

Le v črni gledam zavoj strmé
In žalost mi trga razbito srcé.
Dokler iehkoveren in mlad sem bil,
Lepoto sem ljubil grških vil.
In ona mi um je znala zaplest',
Kdo vedel, da kača je, ki zna vjest?
S prijatelji sem obhajal svoj god,
Pritapa Hebrejec, prekleti izrod:
„Ko s tabo se tukaj vse veseli,
Z Jermenom tvá ljuba se blódnó druží.“
Obdarim ga, prekolnem ko psa,
In hlapcu zakličem: „osedlaj mi dva.“
Pa šla sva, konja podla sva v skok,
Na ustniah lebdil mi srca je stok.
Zagledal komaj sem Grkinje dom,
Okó mi zamrkne, ostanem ko trom.
Ko v sobi zagledal na prvi sem tren,
Da ljubi nezvesto dekletu Jermen,

lastnem gospodarstvu. Po tem takem tudi dežela ne.
Stisnimo krog za eno stopinjo, in pridemo do ukrajev.
V tem krogu imamo uže skušnje, ker imajo po §. 38.
zgorej omenjene postave od 6. maja 1870. šolski o-
kraj dolžnost, ustauupljati in vzdrževati potrebe ljud-
ske šole. A prav proti določbam tega paragrafa so
vzdignile skoro vse občine in šolska svetovalstva svoj
glas zahtevaje, naj se občinam izroči zidanje in vzdr-
ževanje šolskih poslopij in učiteljskih stanovanj. O-
gromna večina poročil, katera je dobil lani naš
deželni odbor, poudarja in zahteva to. Se ve da jih
je nekoliko vmes, katerih poročevalci kaj takega tir-
jajo z nameum, da bi po tem nič ne naredili, da bi
nobene šole ne zidali, ker jih plašijo stroški. Od ta-
cih trdimo javno in slovesno, da delajo v slepi ne-
razumnosti in jih priporočamo gorečim molitvam
častitih in prečastitih gospodov Glasovcev in Goričarjev,
da jim izprosijo odpušcanje zaradi dejansko v nebo-
upijóče pregrehe prave lakomosti, ker
zastran samosvojega, začasnega, materjalnega interesa,
ne privoščijo svojim lastnim otrokom in unukom pre-
potrebne duševne hrane. Ta pregreha bi se nad uji-
hovimi otroci in potomci hudo maščevala, ako bi po-
stave in njih izvršitelji njihovih namer ne presekali.
Trebja tedaj za to skrbeti, da, če se občinam po letos
skleneni prenardbi omenjenega §. 38. pripusti skrb
za zidanje šolskih poslopij, bodo to dolžnost tudi de-
jansko spolnovali. Malo občin, čeó tam, kder obstoje
uže dolgo let šole, imajo za ta namen primerne pro-
store. Koder pa do zdaj šol še nij bilo, in se imajo
zdaj na novo ustanoviti, tam (v nekaterih krajih) niti
dostojnega prostora ne najdeš za šole, še manje pa za
stanovanje učitelja. Naštet bi lako prav mnogo takih
vas. Kaj je početi v takim položaji? Nič drugega
menda, nego zidati primerno poslopje, v katerem bosta
šola in učitelj spodobno shranjena. A tako poslopje
stane nekoliko tisočakov, in morda nobena občina na
Goriškem jih ne more koj iz svojega premoženja pla-
čati in redko kde je posestvo na tako trdnih nogah, da
bi jih moglo v 2 ali 3 letih s prikladami k devkom
zložiti.

Za to smo nasvetovali, če se občinam izroči zi-
danje šolskih poslopij, naj se jim tudi s primerno po-
stavo pot ogleda, da si dobe lahko — to je brezškoda
in posebnih stroškov — v ta namen primerna posojila
proti 20—30 letni amortizaciji, kakoršna postavo sta
sklenila, kolikor nam je znano, tudi deželna zborna
štajerski in koroški.

Kakor smo uže zgorej trdili, spoznavamo za naj-
nujnejšo potrebo, da se povsod, koder še nij ljudskih
šol, če le mogoče in kakor hitro mogoče u-
stanove in na bo to mogoče, sprejeli smo mej svoje
nasvete o prenarodbah šolskih postav tudi onega za-
stran poljšanja posojil; — a nikakor ne z namenom,
kakoršnega nam Glasov goriški dopisnik hudobno spod-
tika, „da zabrede kmet v dolgove in da si nakoplje
neprenesljiva bremena“, ampak za to, da ne bo
tako hudo občutil bremen, katera mu
nalagajo postavne dolžnosti in da mu
ne bo treba dolgove delati zastran pre-
mnogih velikih davkov in prikladov.

Kedor hoče še natančneje poznati namene, ka-
tere smo imeli s svojim nasvetom, naj prebere dotično
deželno postavo, katero je odobril deželni zbor šta-
jerski v predzadnji sesiji, in r. umel jih bode ter spo-
znal, da so bili dobri.

Nič več nisem videl, zavihtl sem meč...

Jermen ni poljubil dekleta več.
Še dolgo teptal sem trup preklet,
Obrnem na devo se nem in bled.
Še čujem nje prošujo, krvi zrem vir...
Pogine Grkinja, zgine mi mir.
Z mrtve jej glave vzamem zavoj,
Molče obrišem z njim meč si svoj.
Zvečer, ko megla pokrije ta kraj,
Odnese moj hlapec oboje v Dunaj.
Od tiktat ne ljubim več dražih ust,
Nemiren postal sem, otožen in pust,
Pa v črni gledam zavoj strmé
In žalost mi trga razbito srcé.

Bop Proserpine.

(Poleg italijanskega složil Bogdan Trnovec.)

Kar zakriči, z rok pade jej cvetica,
In strah in groza sta jo sprelatela,
Ščetinasta ko roka jo objela.
Ozreti nej se upala devica,
Kosmata črnege boga ustnica
Na njenih lakotno je obsedela.
Pekleuska želja, ko mu nedra vgrela,
Poljube stiska jej na grlo i lica.
V grabljivca rokah sicer se branila
Je z eno roko strašne, črne brade,
Si krila plašno z drugo je očesa.
Pa uže drdrá z njo voz; ker vsa nebesa
Za britke ne zmene se ženske jade,
So hrupa grešnega se napolnila.

Ako bi mogli naše ljudstvo kar na enkrat iz „odvisnosti glede materialnih zadev“ rešiti, gotovo bi v ta namen ponudili vse svoje moči; a to se ne da kar na mah storiti, ampak ljudstvo samo si mora podpirati od vlade in od svojih zastopnikov k temu pomagati. Poglavitni pripomoček do tega pa je primerna omika in da to dosežemo so nam neobhodno potrebne dobre ljudske šole.

Vzeti za sv. budo in omiko ne bomo tedaj nikdar nehal priporočati, da se povsod, kder koli mogoče, ustanove dobre ljudske šole, kar se, se ve da, ne more brez žrtev dognati. A svoboda, pravijo, je draga in kedor jo hoče imeti in uživati, jo mora plačati. Ne pomaga nič!

V Gorici 24. febr. [Izv. dop.] V predzadnji številki „Glasa“ smo brali pod naslovom „Slovenščina pa pravič“ prav pikantno hotelo biti notico, da se v Podgori podpisuje okrožnica (sic!) zoper združenje se števerjansko županijo, katero v laškem jeziku sestavljeno okrožnico je spisal deželni odbor uradnik, ki bi lahko med prvaki mladoslavenškimi sedel. „Ne mra“, dostavlja modro Glasov dobro podučen noticolog, je tudi njemu slovenščina le „Paradeeser“. To isto v st. pogreva nekda tudi dopis iz Brd, (ki leže najbliže v židovskih ulicah),*) v zadnji Glasovi številki s kakim namenom, ne moremo prav reči, a skoro bi mislili, da za to, ker nekateri zavidljivi ljudje sami radi iz enakih okrožnic denarje kujejo.

Istina je, katero smo naprošeni tukaj konstatovati, da pritožbe podgorske občine zoper združenje se števerjansko županijo niti niti spisal niti spisal niti en deželni uradnik, ampak da je prišla iz pisarnice italijanskega odvetnika. Istina je dalje, da je spisal neki deželni uradnik tudi nekatere pritožbe zoper način nameravanega združenja, a spisal jih je v slovenskem jeziku, dasiravno so se poslane naravnost c. kr. ministerstvu za notranja opravila in sicer je spisal take slovenske pritožbe za občine Kal, Avče in Grgar. Istina je pa, da je spisal gospod predsednik slovenskega političnega društva na Veraki podlagi, podpredsednik slovenske čitalnice v Gorici, interpellant zaradi Slovenije in zaradi izvršitve §. 19 državnih temeljnih postav itd. tudi katero tako pritožbo, toda v vsezveličavnem nemškem jeziku. Temu staroslavenškemu dopraku je pa menda slovenščina celó „Paradeeser“, ka-li!

In tukaj naj dostavimo resno besedo. Muogo jih je, kateri menijo, da škodujejo svoji stvari, ako podajo višim oblastnjim, posebno pa namestništvu ali ministerstvu slovenske vloge. To mnenje je čisto napačno; dobro vtemeljene vloge nemajo nič manjšega uspeha, če so sestavljene v slovenščini, nego če bi se spisale v nemškem ali katerem drugem jeziku. Naši domači, manjši uradi na pr. sodnije, davkarije i. dr. so morda v tem oziru sitnejši in nepravilnejši od omenjenih viših oblastnjim. Mi vemo za trdno, da se slovenske vloge v Trstu in na Dunaji prevajajo in dobili smo že več takih v roke, katere so se povrnilo z notri pozabljenimi, ali nalašč puščenimi nemškimi prevodi ne samo vloge, ampak celo posameznih prilog.

Iz tega se jasno vidi, da se pri viših oblastnjim slovenske vloge ne mečejo v koš in tudi ne rešujejo površno ali celó neugodno, ker so slovenske, ampak da se pretresajo in rešujejo prav tako, kakor vse druge.

Zato pa uij opravičenega razloga, da bi podajali tem oblastnjim nemške vloge in to tem manje, dokler zahtevamo prav od njih, da zaukažejo izvršitev §. 19. ustave. Zahtevati spoštovanje svojem jeziku, pa sami zaničljivo v kot brcati ga, imeči ga tako rekoč le za domačo rabo, je največa nedoslednost in nespametnost, katero si moremo misliti. Mi bi vedeli za moze, kateri so ali hočejo biti naroda voditelji, pa tako nedosledno ravnaajo, prav primeren priimek, a za danes jim ga prizanesemo.

* Ne, oni, katerega mislite, piše pretrgano kakor govori. Dopis iz Brd je gladko pisan in diši po cerkvenem kadilu.

URED.

Iz Sežane 23. febr. [Izv. dop.] Vest „V Komnu pride najbrže za nadučitelje gosp. Bunc“, tiskana v 8. številki, daje povod k temu dopisu. Da, okrajni šolski svet v Sežani podelil je, če se ne motim, v seji 30. januarja t. l. razpisano učiteljsko mesto v Komnu g. Buncu ali to proti želji krajnega šolskega sveta. In baš to je, kar popolnem oni „najbrže“ v notici opravičuje. Vsa zadeva z ostrim protestom krajnega sveta odposlala se je deželnemu šolskemu svetovalstvu, da jo reši. In če bo to pravicoljubno, česar ne dvomim o njem, bo rešitev Komencem ugodna, ker komenski krajni šolski svet spravi je v „terno“ tudi učitelje imajoče vse potrebne učiteljske sposobnosti ad a, ad b okrajni šolski svet pa je prezirajo vse to imenoval nezaheljenega učitelja brez vsakih postavnih sposobnostij — pač pa preobloženega z meznarško-orglarsko-tajniško-staro-šablonastimi učiteljskimi spridevali, katere si je vedel pridobiti ob svojem času od dobrodušnih župnikov; ad c šolski napredek ovira se s tem neizmerno. Starši zbog svoje kratkovidnosti niso uže tako prebratanci pri pošiljanju otrok v šolo, če se jim še zaheljenega učitelja pošlje; kaj pa po tem ako se jim

kedo po sili vrini? ad d Otroci slišaje doma pri starših mrzenje do učitelja z gube spoštovanje do njega. Toliko v pobijanje enakih sklepov okrajnega šolskega sveta.

Bode pa naj tudi očitno povedano, da se človeku kaj čudno zdi, da sede ljudje Schmutzovega genera v okrajnem šolskem svetu. Kakor je namreč ta galantni vikar žabeljski ondotno učečo se mladež teleta imenoval, izraziti se je blagovolil tudi neki kraški župan čudnega slovesa, ter nota bene ud šolskega okrajnega sveta v neki družbi, ka so vsi kraški učitelji osli. Bogme, če je na tem kaj resničnega, da ima to človeče pri okrajnem šolskem svetovalstvu, kaj upliva, kakor se samo hvalisa — no po tem — je res žalostno. Pa, da se spet k predmetu vrnem, če uže občina sama učitelja plačuje, ima naj tudi pravico si ga izbirati — in zakaj bi se ta njena pravica prezirala, ako je ne zlorabi?

Da pa nij komenski krajni svet te svoje pravice zlorabil, bode naj v dokaz faktum — da je želel ter tudi postavno okraj. šols. svetu sezanskem v imenovanje priporočal učitelje s postavnimi zmožnostimi.

Če pa zadnji, kakor se vidi katoliško-akrupulozni gleda pri imenovanju dotičnih tudi na to — kake časnike da bero, ali hodijo pridno k spovedi ali jedo ob petkih mesne ali petkove jedi — tedaj klerikalne obdari, liberalne pa kot nevarne (komu?) „masregljuje“ bodi mu povedano da se bojuje, kakor don Quixotte.

Iz sv. Lucije na Mostu 22. febr. [Izv. dop.] Srečna ona občina, katera ima takega župana, ki ne skrbi samo za svoj lastni žep, za lastni dobiček, ampak tudi za blagor vseh občinarjev; kajti župan, kot g. G. V. cele občine, veliko k blagostanju občinarjev pomore.

Takega župana, kateremu enacega ne nahajamo v celih tolminskih hribih, imamo mi Mostarji. Od kar nam naš vrlji g. Ig. Kovačič županuje, naša občina v vsakem obziru zelo napreduje. Le pogledjmo, koliko se je uže on za našo šolo trudil, koliko drazege časa je on njej v prid daroval. In da bi mi takega župana zgubiti morali, bi ne bilo to škoda cele občine? Naj le napenjajo njegovi nasprotniki, kolikor hočejo svoje moči, da bi ga spodrili, pa zagotovim jili v imenu cele občine, da to ne bo šlo nikakor ne. Pa kaj bi govoril o nasprotnikih, saj jih nij razen nekdanjega župana sv. Lucije. Ko bi te stvarica ne bilo, bi ne bilo pri zadnji volitvi, katera je bila 20. pr. m., nobenih preprirov. Cele noči je ubogi Andrejček lomal od hiše do hiše ter brezumne posestnike pregovarjal, naj le samo njega volijo, naj bodo trdni, kakor Peter skala, da jih pekleska vrata premagale ne bodo, ter je učil, kako morajo govoriti in kako protestovati.

Da volitve pripihal je, kot mogočen vihar, na čelu svojih privržencev v občinsko pisarnico, kder se je uže kot novovoljeni župan prav mogočno obnašal.

Pa stvar je vse drugače iztekla.

Volitev se začne: Le tu pa tam ma kak glas kapne, veliko večino je pa dobil g. Ignacij Kovačič. Ko njegov nasprotnik to vidi, postal je pravi kamaleon, kajti žolč je bila prenapete jeze, ter se pobere še predno je bila volitev končana iz pisarnice ter jo ubriše z besedami „se bomo po drugem potu pogledala“ naravnost na svoj dom.

Ker ni mogel na drug način svoje svete jeze pokazati, je vložil pritožbo pri viši gosposki, čes, občinarji niso po postavi volili. Pa ne vem, če bi šlo. Ko bi pa k temu prišlo, Mostarji zberemo naše moči, kolikor bo mogoče, ter potegujmo se resno za našega vrlega župana, da pokazemo Andrejčku, kaj da smo i da tudi mi kaj moremo.

Tedaj Mostarji na noge, ne udajmo se! Ali bi no bila stvarna za nas, da bi takega župana zgubili, kateri prav po učetovski za celo občino skrbi, kateri je našo šolo zopet prebudil, katera sedaj vrlo napreduje? Ali se še spominjate, kaj je bila naša šola pred 4 leti, koliko učencev i učenk jo je obiskovalo? Kako lepo število vidite pa zdaj vsak dan zaporedoma v šolo hoditi? Ali nij to velik napredek? Vse to je zaslug našega g. župana. Če hočete tedaj, da bo tudi v prihodnje za vas skrbel, potegnite se zanj, ker smo lahko ponosni, da imamo tako vrlega župana.

(x-y).

Izpod Čavna 18. febr. [Izv. dop.] Kako lepi bi bili naši kraji, ako bi jih ne kazili kamenite goličave po Čavnu in pod njim. Kako je na pr. od Oseka do pod Črnuč žalostno, če se popotnik ozre okrog sebe in vidi toliko pustih zemljišč, pokritih s sivim, zvetnelim kamenjem! Njive vmes in zemlja mej kamsujeja pa vendar kažejo, da tla sama na sebi morajo biti rodovitna in da je le nemarno skupno gospodarstvo tega krivo, da so se prav do trdih reber ogolila.

Uprašamo se nehoté, ali bi se morda ne dalo temu pomagati in kako? Da, dokler je še zemlje zadosti mej kamenjem, je še mogoče pomagati, a ne s takimi dragimi in malo uspešnimi eksperimenti, kakoršne dela vlada na Krasu, ampak po vzgledu, katerega imamo pred očmi.

Ob času posilnega posujila so Černičanje nekoliko svojih občinskih zemljišč mej občinarje na prodaj razdelili, tako da je vsakdo postal gospodar plačenega

deleža; pogledjte zdaj ista razdeljena zemljišča, in primerjajte jih z nerazdeljenim in po tem boste kaj vedeli, kaj je storiti, da se pust, s kamenjem zasut svet zopet oživi in obraste. Razdelitev obč. zemljišč, posebno v takih krajih, kder so se tako ogolila, kakor v podčavenskih občinah, je najuspešnejše, da ne rečem edino, srestvo za njih zboljšanje. In razdelitev žele pri nas vsi, samo zaradi tega, kako naj bi se razdelila zemljišča, se ne moremo zdeliti; da, mnenje je, v tem oziru tako razcepjeno, da ne bo naša želja nikdar izpolnjenega, dokler ne ustanovi deželni zbor stalnega načela, p. katerem naj se občinska zemljišča sploh delijo. Naj moze, kateri so v prvi vrsti poklicani, da skrbé za blagor dežele in da nadzorujejo občinska premoženja, resno to misel prevdarjajo — in stvar se začasa rešijo, da se ne bodo zemljišča po Čavnu in pod Čavnim delila, kedar ne bo več kaj deliti, razun golega pečovja in cestnega grušča.

Iz Kostanjevice 15. febr. [Izv. dop.] Pri koncu smo z našimi pustnimi vesellicami, in mislili smo tudi, da bomo pri kraji se zadevo našega vikarija g. Glac. V., ali temu nij taka. Dobil je naš gospod, kakor smo izvedeli, dekret od nadškofijstva št. 206, da bi se preselil v Sovodnje in da pride na njegovo mesto g. Jurij Mercina. Zadnji gospod je bil tudi prišel v Kostanjevico na razgled, toda bil je od nekaterih, uže veste katere stranke, mrzlo sprejet. Menili smo tudi, da bode s tožbami, ki so se kakor od ene tako od druge stranke podale, tudi pri kraji, ker naš g. župan čeravno hudo razžaljen, mu je hotel priznati in od srca vse odpušiti, toda trdovratni nasprotnik noče po nobenem načinu od preseljevanja nič vdati. S pastirskim listom v roki je naš vikar g. G. V. izustil, da nijma nihče pravice, ga prestaviti iz Kostanjevice; in da tudi ne bo odšel pred sv. Jurijem. Po tem se le pojde, če bo božja in njegova volja. Očitno je zatajeval poglavne stvari zadnjih poslanic, in dopisnike framašone imenoval. Sploh je tako govoril, da se meni, ubornemu kmetu, stoji in gajusi reči ponavljati, katero moramo poslušati sedaj v božji hiši.

To Vam je strašno pohujšanje!

Nastopil je postni čas, čas molitve, in kakor se ališi, zbira se pri nas processija žensk; ki bode šla pri bosonoga, svete pesmi prepeljuje skozi Gorico naravnost na škofov dom, da bi za našega g. G. V. milost izprosila. Processija bode iz 24 žensk pod vodstvom neke Marije in neke Terezije. Ali jo bode spremljal tudi naš znameniti quartet, tega še ne vem. Druzih natančnejših poročil, Vam danes še ne morem dati, a to Vam na srce polagam, sprejmite to pobožno processijo tudi s pobožnim spoštovanjem.

Iz Trsta 24. febr. [Izv. dop.] Knez Kurant je položil svojo kraljevsko palico, ter zapustil, kakor po navadi mnogo dobrih in slabih spominov. V Trstu je kralj nercev vedno in vsako leto imel svojo residenco, letos pa je krah njegovo ministerstvo popolnoma pretresel, in revščina se je povsod kazala. Letošnji corso je primerno drugim letom slabo se obnesel. Prve dni se ga je udeležilo nekoliko elegantnih kočij, zadnji dan pa še manje ali skoro nič. Se vé, da je bilo slabo vreme tega krivo. Kar je bilo ljudij, so bili le v strganih capah; upili so do drugega dne, do pepelnice srede. Pa tudi predpust se je slabo obnašal, in vse to je zakrivila borana spekulacija.

V tržaški okolici se je nekako vse na bolje spreobrnilo; okoličani so se zdržali in uže so prevideli, da tiste drobtinice, ki od magistratove mize za čisto denarja okoličanom padajo, so le smeti. Da so okoličani h temu spoznanja prišli, so največ pripomogli zloglasni paše tržaške okolice. Ko ne bi bilo znanega Bomna, ne vem, kaj bi Miče-Ferluga počel. Še v šoli mora Bomna mesto Mičeta občinska opravila opravljati. — Sliši se, da Bomu odide; to je želja vseh poštanih ljudij.

Politični pregled.

Glavni čin državnega zbora zadnje dni bila je debata in glasovanje ob odpravljenji novinarskega koleka. Čudno se je vršilo to glasovanje. Pred sejo je bilo skoro gotovo, da Fuxov predlog za odpravo kolka proderé; a tihoma pred sejo je ministerstvo dalo svojim ustavovercem in nezaheljivim Poljakom in Rusinom povelje, da morajo proti glasovati. V seji so govorili nemški naprednjak dr. Hofer, Moravana dr. Meznik in Mildschu, od pravne stranke dr. Graf, od demokratov Umlauf in Haase in od Slovencev dr. Vošnjak za odpravo; dr. Brestel in naš goriški grof Coronini z ministrom Depretisom vred pa proti odpravi. Grof Coronini se je čudil, da ravno od one (klerikalne) strani je tako močno podpirano novinarstvo, mej tem ko je ona protivna šolam in svobodnemu napredovanju.

Depretis je prav slabo govoril in nij drugega

Razne vesti.

(**Nekrologija.**) Včeraj 25. t. m. smo pokopali vrliga narodnjaka v cvetu njegovga življenja g. Petra Gabrijelčiča, županovega sina in zvestega uda naše čitalnice. Sprejeli so ga čitalnični udje in velika množica ljudstva, naš pevski zbor mu je tudi nagrobno zapel; zraven je imel g. predsednik za mladino jako primeren nagrobni govor. Škoda za 25 let starega priljubljenega nam Petra. Ostal nam bo v blagem spominu. Več soikanskih čitalničarjev.

(**Cesar in cesarica**) prideta drugi mesec v Trst, cesarica ostane v Miramaru nekoliko časa in cesar potuje na Italijansko obiskat ital. kralja, po tem se cesar in cesarica skupaj vrmeta na Dunaj.

(**Centralni odbor**) za Trst in okolico ima v nedeljo 1. marcija ob 11. uri v Rojanski čitalnici skupščino; na dnevnem redu bodo predmeti zadevajoči vžutino in županstva. K temu zboru vlijudno vabivse narodne okoličane izvrševalni odbor.

(**Star, nesrečen Past.**) Pastni tvorek so v Tolmačevem blizu Ljubljane uganjali mladi ljudje svoje pustne norčije. Pa stari ljudje včasih tudi more, pravijo, zakaj bi pa še jaz ne, si misli stari Kotar, ter zajde mej mladezen. Fantje ga napojijo in začno z njimi burke uganjati. Mož, ves vinjen, da se je komaj zavedel, si naloži težak komat na vrat, in začne hoditi po vasi sem ter tja. Pri nekem oglu pa revež ravnotežje izgubi, pade in se na sence tako potolče, da je bil v dveh dneh mrtev. Star mu bil več, nego 72 let.

Program besedi v goriški čitalnici 1. marcija 1874. 1. Domovina, vglasbil Ant. Nedved; 2. Danici, vglasbil Dr. Gust. Ipavec; 3. Govor v Preširnov spomin; 4. Na moru, vglasbil Dav. Jenko; 5. a) Rožica, vglasbil Hermes; b) Večerna, vglasbil E. Wendler; 6. Igra: „Eno uro doktor.“ 7. Cigani, vglasbil Vogl; 8. Stopaj, vglasbil J. Otto. Začetek ob sedmih zvečer. Odbor.

Poslanica.*)

Vsled notice, katera je bila v 6. listu „Glasa“ pod naslovom „Slovenščina pa prvačič“ pisal sem dne 12. t. m. Glasovemu uredništvu pismo, ki se blizo tako glasi: „Zanašaje se na časnikarsko poštenost slavnega uredništva in z ozirom na dotično določbo tiskovne postave menim, da bo zadovoljno sprejelo v cenjeni Svoj list sledeči popravek: „Pritožbe podgorske občine zoper združenje se števerjansko županjo nij spisal NOBEN deželni uradnik, ampak prišla je iz pisarnice italijanskega odvetnika v Gorici.“ Z odličnim spoštovanjem itd.

Popravek se nij priobčil v „Glasu“, a namestu njega je pristupilo uredništvo, da je v 8. listu „Gl.“ v dopisu iz Brd „sveta jezica zgrabila nekoga, ko je po „Glasu“ zvedel, da je ono laško okrožnico zložil mlad slovenski goriški prvačič“, katerega kot taborškega kričača prav dobro ošteva.

Danes (26) dobim pa to-le odprto pismo: „Blagorodni gospod! Na Vaše cenjeno od 12. t. m. Vam odgovorja podpisano uredništvo sledeče:

Ker nimate Vi pravice deželnih uradnikov zastopati in vendar istim spričevalo dajate trdit, da ni nobeden izmed njih dotične pritožbe sestavil, ne more se Vaši želji vstreci. Pripravljeno pa je uredništvo priobčiti izjavo, ki bi se le Vaše osebe same tikala. Z odličnim spoštovanjem

V Gorici 15. febr. 1874.

za uredništvo „Glasa“ A. Lakaner l. r.

Ker govori notica v 6. številki „Glasa“ različno o deželnega odbora uradniku, dopis iz Brd pa v 8. številki sklicevaje se na to notico o taborškem kričaču in ker je dozdej en sam uradnik goriškega deželnega odbora na taborih govoril, je očitvidno, da merita notica in dopis na istega deželnega uradnika.

Pri vsem tem se ne bom več vklanjal pravico in resnicoljubnosti lista, katerega menda glavna naloga je, zastopati zraven narodnih tudi krščansko-katoliška načela na Goriškem, da bi sprejel kak popravek v svoje posvečene predale, ampak prosim slav. uredništvo „Soče“, naj izvoli priobčiti te vrste v cenjenem Svojem listu. S preprijaznim pozdravom

V Gorici 26. febr. 1874.

E. Klavžar, dež. odbora uradnik.

*) Uredništvo nij odgovorno ne za obliko, ne za zadržaj.

Listnica uredništvu.

Zadnja številka Golosa je zopet polna modrosti Salomonske; kedo ne bi zavidal teh srečnih modrijanov. Naši dež. poslanci niso hoteli protestirati proti direktnim volitvam, blebeče Golos. Poslanci naše stranke so ga pripravili še v nevarnost, da bo ogromna večina proti glasovala in da bo dobilo ministerstvo dokaz v roke, da Goriška se vjema z direktnimi volitvami? Kaj ne, če bi Lavrič to storil, da bi ga po tem Vaš za planko

druzega izrekel, kakor to, da naše finance so še preslabe in bremena prevelika, da bi se mogla tako velika svota, kakor jo donša novinarski kolek, pogrešati. Dasiravno so govorniki za odpravo kolka izvrstno govorili, posebno pa dr. Vošnjak, nij vendar vse nič pomagalo: pri glasovanju je padel predlog za odpravo novinarskega koleka za samo 15 glasov, za je namreč 115, proti pa 129 poslancev glasovali, mej zadnjimi je bila večina ustavovercev, nekoliko Poljakov, Rusini, vsi ministri in tudi naša poslanca Coronini in Winkler. Nemški naprednjaci, nemški demokrati, vsa pravna stranka, Moravci in Slovenci so za odpravo kolka glasovali. Vsled te dogodbe se je pokazalo, da ministerstvo se ne more upirati na kako stalno večino, kakor je to navada v drugih ustavnih državah, ampak da se lovi in da je njega obstoj od danes do jutre. Še slabše spričevalo pa daja to glasovanje ustavovercem; oni, ki zmerom pridgajo svobodo, so uzrok, da je padla postava, po kateri bi se bil odpravil davek za duševni napredek vseh avstr. narodov.

In v resnici vsi ustavoverni organi ostro grajajo svoje poslance ter jim obetajo, da bodo uže ob času novih volitev z njimi računili. „Neue freie Presse“, „Tagblatt“ in več drugih ustavovernih časnikov, je bilo te dni konfiskovanih, ker so ostro kritikovali Depretisa in mu marsikaj povedali, kar ministrom nij všeč. „Neue freie Presse“, katera navadno opravlja službo skrivne policije proti drugim opozijonalnim časnikom, pa se zdaj strašno srakoperi, ker je bila enkrat konfiskovana, in še le zdaj spozna, da tiskovna postava je pri nas le na papirju. Bogme, ti ustavoverci so tako slepi, da ne spoznajo, da ravno s tem, ker nočejo trpeti enakost pravic, ministrom dajajo moč za samovoljno ravnanje. Vsa ta komedija je jako podučljiva za naše ustavoverce in morda jim bo kaj koristila, opoziciji pa tudi koristi, ker ustavoverci so mej seboj neodni in mej ministerstvom in njimi tudi nij več prave zveze. Taka je tedaj današnja večina drž. zbora — Chaos. Čudno se nam zdi, da sta tudi naša poslanca Coronini in Winkler proti glasovala; vendar pa morajo tukaj biti posebni razlogi in najbrže kak kompromis zaradi predelske železnice.

Odsek drž. zbora, ki ima nalogo, da zboru poroča o prošnji dunajskih delalcev, je sklenil povabiti dunajsko delalsko društvo, naj deputacijo pošlje, ki bo de se dale izvršiti tirjatve delalcev. Te tirjatve so namreč občna volilna pravica, več svoboda tiska, odprava novinarskega kolka, šole itd. Vse lepe tirjatve, a za naše ustavoverne svobodnjake še nezrele.

Budgetni odsek je dejal v letošnji proračun tudi 12 milijona gold. za podporo potrebnih katoliških duhovnov.

V nemškem parlamentu so se težko pričakovani poslanci in Lorene in Elzasa pokazali, pa samo za dva dni, toliko, da je poslanec Teutsch protestiral v imenu naroda Elzasko-lorenškega proti silni zvezi teh dežel z Nemčijo in predlagal, da naj se ljudstvo popraša po glasovanju, če priznava to zvezo. A komaj Teutsch neha govoriti, kar prosi besede štrasburški škof Raess in izjavi, da on in njegova stranka pripozna frankobrodsko pogodbo in se noče vstavljati novemu redu. Do tistega trenutka so vsi poslanci lorenško-elzaški bili one misli, in protest, ali predlog Teuschev se je zovel predlog Teusch-Raessov; kako so ostali osupnjeni vsi poslanci, videči felonijo škofa in njegove male klerikalne stranke, Elzasko-lorenški poslanci, ki so zopet odšli, se zdaj doma posvetujejo se svojimi mandatarji. Najbrže pošljejo nemškemu parlamentu addresso, ki ima demantirati izjavo škofa Raessa.

Večina nemških škofov je izdala krotke in pominne pastirske liste pozivljajoče k pokorščini proti državi. Bismarkova železna volja je menda zmagala in škofi se nočejo preveč meriti z njim.

Na Angležkem je vsled novih volitev padel poprejšni kabinet in prišlo je na krmilo konservativno ministerstvo pod Disraelijem.

Naš cesar pride danes iz Ruskega zopet domov. Ruski „Golos“, vladni list, govori jako prijazno od Avstrije in pravi, da bo zveza mej Avstrijo in Rusijo gotovo prav plodunosna in darovita, če bo Avstrija Slovanom pravična.

pagumen junak zopet s prirojeno mu perfidnostjo natolceval? Istina je, da bi bili vsi slovenski konservativni (in kaj so Glasovci?) in vsi italijanski poslanci proti protestu glasovali. Poslanci naše stranke so odločni do take skrajne meje, do katere še Vaš junak za plotom si še pokukati ne upa; ampak njemu na ljubo se ne bodo bojevali z mlino, to veselje njemu pripuščajo.

Golos tudi laže, da mi kmetom svetujemo dolg delati. Da je to le domišljija in perfidnost, ali pa prava tepcova modrost, je dokazano na drugem mestu; pač pa nas toži vest, da nismo kmet m še vse razjasnili, kako dobro jih zna „Junak“ dreti in kako naj se ga varujejo — hinavca. Pa kar še nij bilo — dodamo, saj nismo še zadnje spregovorili. Kompromis s Tolminci nekda tudi jezi Glasovce, da javkajo. To je kamenje, bez katero je padel junak, kaj ne? To pa je vendar prevelika borniranost, čkedo od Sočanov zahteva, da svojega Judeža volijo; zakaj ne bi rajši zahtevali, da Trampuž izvrstnemu pridgarju iz Kostanjevice noge poljnoj? Kaj takega more iztahtati samo butica, ki ne dobi več po hrbtnancu zaostne hranj za svoje možgane (145=36). Kar se pa tiče podpore, nas nij sram povedati in sm to uže pripoznati, da naš list je bil passiven, ker Golos junaka bogati. Naravno je tedaj, da smo se obrnili do narodnjakov po celi Goriški zaradi podpore, katera nam je bila tudi precej zagotovljena, pa ne samo od tolminskih, ampak tudi od kraških, vipavskih, tržaških in drugih rodoljubov, tako sicer da podpora ne znaša samo naročnine 50ih, ampak 150ih naročnikov, in to vse zaradi tega, da bo imel Golos še nekoliko duševne hrane in da mi Sočani sploh imamo tudi pajacota za kratek čas. Sicer nam je poznana tudi neka kurenda, s katero je Golos mlo mloledoval podpore pri č. gg. nunciu, da ne pozine (škoda vendar) itd. in glejte: „os floss nicht reichlich der Obolos.“ Bog daj da bi te vrste kaj pomagale, da vendar ne pridemo ob jux! Servus junace, za danes zaostli, ti je uže zopet postrijeno po hrbtu.

G. dop. v Avcah: prihodnjič.

Listnica upravnistvu:

G. Valencič v Trstu: v 2. stev. Soče je bila pomota zaradi naročnine; plačano je do julija 1874.

Razglas,

Mestna srenja novomeška daje svoj, v mestu na reki Krki ležeči, ne davno še novo postavljeni mlin s petimi tečaji in konstantno vodno silo v najem. Mlin ima vse čistilne priprave, lepo stanovanjske, magazine in gospodarska poslopja, ter se odda na 4 oziroma tudi na 6 let, počenši od 1. aprila 1874.

NAJEMNA DRAŽBA bo 18. marcija 1874.

NAJEMNE PONUDBE se sprejemajo do 11. ure dopoludne isti dan.

NAJEMŠČINA (Ausrufspreis) je postavljena na 800 fl.

NATANJUNEJI POGOJI se izvedò in sprejemajo v mestni pisarnici Tu naj se tudi oglasi vsakdo, ki hoče mlin ogledati.

V Novemestu 22. febr. 1874.

Mestni župan:
RIZZOLI.

OKUSNOST	AL PICCOLO PARIGI	PO CENI	ZALOGA DOVRŠENIH OBLEK		SOLIDNOST
			ANTONIO JUCCH, prodajalica in krojačnica		
P. n. občinstvu se daje na znanje, da se je previdel krojaški mojster			AL PICCOLO PARIGI z bogato zalogo angleških oblek		
za gospode in posebno za otroke od tretjih do enajstih let za pomladanski in letni čas po tako nizkih cenah, da se je kar čuditi, tako na pr. ena okusna mornarska obleka za otroka od petih let za samih 5 gold.					
TRAJNOST			GOSPOSKA ULICA števil. 265.		
K R O J A Č					